

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методологія наукових досліджень з основами методики викладання»

Рівень вищої освіти:	<u>другий (магістр)</u>
Спеціальність:	<u>075 «Маркетинг»</u>
Освітня програма:	<u>Маркетинг</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2023-2024 н.р., семестр 1</u>
Курс (рік навчання)	<u>1</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Оксана Пенькова
Профайл лектора	https://marketing.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobitniki/penkova-oksana-georgiivna.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	oxana.penkova@meta.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=835

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	➤ формування цілісної системи знань щодо сутності, принципів, методів, технологій організації наукових досліджень та навчальної роботи, вмінь та навичок їх проектування та організації.
Завдання курсу	➤ розуміння основних концепцій наукових досліджень в сфері економіки; ➤ вміння раціонально організовувати процес наукового дослідження; ➤ вміння ефективно застосовувати теоретичні та практичні методи наукових досліджень; ➤ розуміння сутності, основних засад організації вищої економічної освіти в Україні; ➤ розуміння сучасних методів навчання економічним дисциплінам у закладах вищої освіти; ➤ вміння організації ефективної міжособистісної взаємодії в процесі викладання економічних дисциплін; ➤ вміння застосовувати сучасні форми та методи навчання економічним дисциплінам у закладах вищої освіти; ➤ здатність коректно інтерпретувати результати останніх теоретичних досліджень в економічній сфері і застосовувати їх у навчальному процесі.
Компетентності	➤ здатність приймати обґрунтовані рішення; ➤ навички міжособистісної взаємодії; ➤ здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ➤ здатність коректно інтерпретувати результати останніх теоретичних досліджень у сфері маркетингу та практики їх застосування; ➤ здатність до проведення самостійних досліджень та інтерпретації їх результатів у сфері маркетингу; ➤ здатність здійснювати на належному рівні теоретичні та прикладні дослідження у сфері маркетингу; ➤ здатність застосовувати знання з педагогіки і психології у навчальному процесі у закладах вищої освіти.
Програмні результати навчання	➤ планувати і здійснювати власні дослідження у сфері маркетингу, аналізувати його результати і обґрунтовувати ухвалення ефективних маркетингових рішень в умовах невизначеності; ➤ презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, маркетингових проектів державною та іноземною мовами; ➤ використовувати методи міжособистісної комунікації в ході вирішення колективних задач, ведення переговорів, наукових дискусій у сфері маркетингу; ➤ формувати маркетингову систему взаємодії, будувати довгострокові взаємовигідні відносини з іншими суб'єктами ринку; ➤ збирати необхідні дані з різних джерел, обробляти і аналізувати їх результати із застосуванням сучасних методів та спеціалізованого програмного забезпечення;

➤ застосовувати педагогічні технології та проводити заняття з фахових навчальних дисциплін відповідно до чинного законодавства.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Методологія та методика наукової роботи	2/2	Поняття методології науки. Структура методології та техніки наукових досліджень. Методи наукового дослідження. Загальнонаукові, конкретнонаукові, спеціальні методи дослідження. Наукові методи емпіричного дослідження. Спостереження, опис, вимірювання, експеримент, порівняння. Наукові методи теоретичного дослідження. Аксиоматичний метод, метод сходження від абстрактного до конкретного, єдності логічного й історичного, метод формалізації, ідеалізації. Загальнологічні методи дослідження. Аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання. Системний підхід у науковому пізнанні. Система. Типи систем. Основні методологічні принципи системного підходу. Синергетика як нова стратегія наукового пошуку..	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	10
Тема 2. Аналітичні технології у наукових дослідженнях	2/4	Види аналізу та їх характеристика. . Етапи розв'язання проблемної ситуації. Технологія проблемного аналізу. Класифікація причини - наслідкових зв'язків. Сутність та основні етапи прагматичного аналізу. Сутність та основні етапи аксіологічного аналізу. Сутність та етапи здійснення прогностичного аналізу. Сутність та етапи здійснення рекомендаційного аналізу. Сутність та етапи здійснення програмно – цільового аналізу. Методи аналітичної діяльності. Характеристика основних методів аналітичної діяльності. Форми наукового знання. Критерії істинності наукового знання. Критерії розмежування наукових і псевдонаукових ідей. Значення методології у вивченні економіки. Наукова методологія економічних вчень. Принципи методології економічної науки.	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	10
Тема 3. Наукове дослідження та технологія дослідницької роботи	2/4	Процес висунення гіпотези щодо проведення наукового дослідження. Ідея. Версія. Типи гіпотез – теоретичні (пояснювальні) і емпіричні (описові). Дослідження зв'язків між предметами, процесами і явищами. Види зв'язків за функціональним призначенням і можливостями. Типи зв'язків. Методи збирання і обробки інформації. Інформаційний пошук. Універсальна десятикова класифікація документів	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження	10

		інформації. Групування та цитування інформації. Математичне дослідження проблем. Основні етапи. Класифікація моделей дослідження. Екстраполяція та інтерполяція. Графічні способи зображення результатів наукових досліджень. Види графіків за способом побудови. Види діаграм за формою графічного зображення результатів дослідження. Види та особливості викладу результатів наукових досліджень. Основні форми викладу матеріалу наукового дослідження. Процес створення нових ідей.	тестування в системі дистанційного навчання Moodle	
Тема 4 Організація наукової діяльності й наукових досліджень	2/4	Організація творчої діяльності дослідника. Поставка наукової проблеми. Передумови вирішення наукової проблеми. Основні принципи раціональної організації наукової діяльності. Структура наукового дослідження. Етапи процесу наукового дослідження. Формування вченого як особистості. Репродуктивний і продуктивний рівні творчої діяльності дослідника. Творча особистість. Творчі здібності. Особливості розумової праці.	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	10
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10
Змістовий модуль 2				
Тема 5 Вища економічна освіта в Україні: організація навчального процесу	2/2	Сутність, основні засади навчального процесу у вищій школі. Форми навчання, форми і види організації навчання у вищій школі. Компетентностний підхід до процесу викладання дисциплін економічного циклу. Компетенції і компетентність. Реалізація компетентностного підходу в процесі викладання дисциплін економічного циклу. Державні стандарти освіти в Україні. Проектування досягнення результатів навчання в процесі розробки освітніх програм. Основні принципи Болонської декларації, їх реалізації в світі та Україні, їх значення для організації економічної освіти. Система обліку трудомісткості навчальної роботи в кредитах. ECTS (Європейська система перезарахування кредитів (залікових одиниць трудомісткості), здатною працювати в рамках концепції «навчання впродовж усього життя». Специфіка професійної діяльності викладача вищої школи.	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	10
Тема 6. Дидактика, методика і методи	2/4	Поняття дидактики. Методика викладання навчальної дисципліни. Особливості методики викладання економічних дисциплін.	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного	10

викладання економічних дисциплін		Методи навчання: суть, класифікація. Активне навчання у вищій школі. Метод дослідження та моделювання під час викладання економічних дисциплін. Кооперативне навчання у вищій школі. Наочність у викладанні економічних дисциплін. Роль навчально-методичного забезпечення в процесі викладання економічних дисциплін.	вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	
Тема 7 Методика підготовки і проведення лекцій, семінарських та практичних занять з економічних дисциплін	2/4	Роль лекцій в навчальному процесі та їх класифікація. Вимоги до лекції. Структура лекції. Роль фактичного матеріалу в лекції. Етапи підготовки лекцій. Методика проведення лекцій. Прийоми активізації уваги студентів на лекційних заняттях. Аналіз проведеної лекції. Місце та роль семінарських і практичних занять у викладанні економічних дисциплін. Методичні вимоги до підготовки та проведення семінарських і практичних занять з економічних дисциплін. Теоретична та методична робота викладача в процесі підготовки семінарського заняття. Робочий план семінару викладача. Розрахунок часу на види робіт. Організація роботи студента з підготовки до семінару. Основи методики проведення семінарів з економічних дисциплін. Методи проведення семінарських занять. Метод розгорнутої бесіди. Обговорення рефератів. Фронтальне опитування. Практичні вправи. Прес-конференції, диспути. Письмові контрольні роботи на семінарах.	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	10
Тема 8. Методика організації самостійної роботи студентів та проведення контролю їх знань	2/4	Самостійна робота студента: поняття, вимоги, основні завдання. Мета, зміст, типи завдань для самостійної роботи під час вивчення економічних дисциплін. Вимоги до організації самостійної роботи: планованість, дотримання режиму, регулярність та послідовність. Наукові роботи студентів як форма самостійної роботи. Виконання курсових робіт. Кваліфікаційні роботи студентів. Роль викладача в організації самостійної роботи студента. Нормативне регламентування самостійної роботи студента. Основи організації управління самостійною роботою студента. Оцінювання самостійної роботи студентів. Структурно-логічна схема дій викладача при організації самостійної роботи студентів. Методи і форми оцінювання самостійної роботи під час вивчення економічних дисциплін. Контроль як методична проблема. Функції контролю. Види та методи контролю, які використовують під час вивчення економічних дисциплін. Організаційна технологія контролю: семінарські і практичні заняття, письмові контрольні роботи і реферати, тестування, семестрові атестації, підрахування рейтингу спішності кожного студента з комплексу фахових дисциплін. Самооцінювання та	Опрацювання лекційного матеріалу та питань для самостійного вивчення. Виконання завдань семінарського заняття, наведених в методичних вказівках, проходження тестування в системі дистанційного навчання Moodle	10

		взаємооцінювання. Оцінка результатів процесу навчання. Тестовий контроль та його використання в процесі вивчення економічних дисциплін. Переваги й недоліки тестування		
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	10
Всього за семестр	16/28			100
Всього за курс				100

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю). Встановлюється, що при вивченні дисципліни здобувач може набрати максимально 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки завдань з самостійної роботи, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

(для денної форми навчання)

	Поточний (модульний) контроль - 70										Підсумковий контроль	Сума
Кількість балів за модуль	Змістовий модуль 1-35					Змістовий модуль 2 -35					30	100
Змістові модулі	T1	T2	T3	T4	МК1 10	T5	T6	T7	T8	T9		
Кількість балів за видами робіт змістових модулів, всього:	5	10	5	5		5	5	5	5	5		
в т.ч.: активність на практичних/семінарських заняттях	3	8	3	3		3	3	3	3	3		
виконання самостійної роботи	2	2	2	2		2	2	2	2	2		

Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про освіту». Редакція від 28.05.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

3. Рішення колегії Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку економічної освіти в Україні». URL: http://www.pu.if.ua/images/navchalnyi-protses/2013/zakonodavcho-normativna-baza/rishennia-kolehii-mon/07_kol_041203.pdf

4. Стандарти вищої освіти України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>

6. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: навч.- метод. посібник. – К.: Кондор, 2011. 161 с.

8. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

9. Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. Методика викладання економічних дисциплін: навч.посіб. Одеса: ОНАЗ ім.О.С. Попова, 2012. 224 с.

10. Гуроров О.І. Методологія та організація наукових досліджень: посібник. Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: ХНАУ, 2017. 57 с.

11. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.

12. Димань Т. М., Боньковський О. А., Вовкогон А. Г.. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник. БНАУ, 2017. Одеса.: НУ «ОМА», 2017. 106 с.

13. Кірдан О.Л., Пенькова О.Г. Методика викладання у вищій школі - фундаментальний складник підготовки доктора філософії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 71. С. 32-37.

14. Крисоватий А. Основні парадигми освіти та їх сутнісна характеристика. *Психологія і суспільство*. 2015. №1. С. 114-121.
15. Кучера Т.Н., Насонова Л.І., Дейнека В.В.. Навчальний посібник з курсу «Філософія освіти» для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». Харків: ХНМУ, 2015. 63 с.
16. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
17. Методологія наукових досліджень: Навчально-методичний посібник / Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 89 с.
18. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
19. Пенькова О.Г., Семенда О.В. Теоретичні основи проведення наукових досліджень здобувачами вищих навчальних закладів: огляд літератури як методологія дослідження. *Наукові інновації та передові технології*. № 4(6). 2022. С.164-176.
20. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с.
21. Юрченко С. О., Юрченко О. Є. Основи наукових досліджень: навчальний посібник для студентів спеціальностей «Туризм», «Готельно-ресторанна справа», «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 204 с.
22. Braslavska O. V., Penkova O. H., Plets I. I., Sus T. Y., Biloshkurska N. V., Biloshkurskyi M. V. (2020), "Management of the higher education institutions innovative potential: formalization and evaluation", *Revista Inclusiones*. Vol: 7 num 4. 624-645.
23. Penkova O., Zakharchuk O., Blahun I., Berher A., Nechytailo V., Kharenko A. Price monitoring automation with marketing forecasting methods. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. VOL.22. №9. pp. 471-480.

Допоміжна

24. Аксьонова О.В. Методика викладання економічних дисциплін: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2006. 708 с.
25. Базалук О.О., Юхименко Н.Ф. Філософія освіти: навч.- метод. посібник. К.: Кондор, 2011. 161 с.
26. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
27. Карпенко О.В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання. Полтава., 2005. 341 с.
28. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
29. Методика викладання економіки. Збірник кейсів, ситуативних вправ та розвиваючих завдань: навч. посіб. / [О.А. Булавіна, І.А. Балягіна, М.А. Богорад та ін.]: за заг. ред. О.А. Булавіної. К.: КНЕУ, 2010. 300 с.
30. Методика викладання основ підприємництва: конспекти лекцій з практикумом / В. К. Сидоренко [та ін.] ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2017. 214 с.

31. Пенькова О.Г., Корман І.І., Семенда О.В. Теоретичні підходи до формування наукових гіпотез в маркетингу. *Таврійський науковий вісник. Серія: економіка*. 2021. Вип. 8. С. 42-49.

32. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 168 с.

33. Чумак О.В. Парадигма освіти XXI століття: інноваційні аспекти. URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf

34. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с. URL: http://ephsheir.phdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/8989898989/3682/%D0%9F%D0%92%D0%A8_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y